

In memoriam Ben Wentzel: als in een spiegel

Emeriti

Wij hadden altijd een fijne kring van emeriti in Den Haag rond dr. Wentzel, vaak ook bij hem thuis. We spraken dan over theologie en baden samen. Hij verwachtte zoveel van het gebed dat wij hem wel eens wezen op Gods souvereiniteit. Sommigen van ons werkten mee met zijn boek *Keer om, Europa*. En in de Bergkerk bezochten we de presentatie van dit boek en eerder al van zijn autobiografie: *Gun leen aan mijn ziel* (2014). Dat boek opent met een sculptuur van Jeremia en eronder staat: 'Ik werd in mijn loopbaan vaak aan hem herinnerd door de weerstanden tegen de prediking van hemel en hel. Ik ervoer de sluiting en afbraak van duizenden kerken in West-Europa als Gods gericht over de afval. – Al meer dan twintig jaar bid ik om een een reveil van het geestelijk en kerkelijk leven in West-Europa.' Uit zijn biografie blijkt dat hij zelf twee van zijn gemeenten te loor heeft zien gaan. Ben bleef zijn (gereformeerde) Bergkerk trouw, maar kwam ook wel in onze hervormd-gereformeerde Bethlehemkerk. Hij leidde daar een kring over *Keer om, Europa*.

Einde

Toen de sterke negentiger tenslotte toch minder werd viel hij op straat en werd opgenomen. In het hospice heb ik hem nog bezocht in. 'Ik ben machteloos en heb niemand, geen kinderen', zei hij, 'ik hoop dat God mij wegneemt'. Ik troostte hem dat zijn niet zijn erfenis bewaart en las uit zijn autobiografie, dat levensbegin en levenseind in Gods hand zijn. Hij noemde predikers van vroeger en vroeg of de neergang de 'afval' was. Wij hebben voor elkaar gebeden. De andere dag is hij heengegaan. Dat ontroerde me.

'Dankdienst'

In de 'dankdienst-voor-zijn-leven' in 'zijn' Bergkerk mochten om corona niet meer dan 80 bezoekers zijn en zong een cantorij i.p.v. de gemeente. Er werden In memoriams uitgesproken 'in dezelfde blijde wetenschap' van een verlore zondaar. Geestverwanten leidden de dienst: dr. Siebe Roozenboom en dr. Peter Veldhuizen. Zo wilde Ben het: 'Jij preekt en hij doet de rest'; blijkens zijn biografie een NH en een NG- predikant. Eerst vertelde een zus hoe zij hem van jongsaf gekend had; toen vertelde een achterneef hoe zij als kinderen bij oom Ben logeerden; een achternicht uit Zuid-Afrika vertelde hoe hij hen daar inspireerde en het gemeentelid die hem tot het laatste bijstond vertelde van een gebedskring. Tekst was Johannes 17: 'dit is het eeuwige leven dat zij U kennen...'. De predikant had Wentzel 42 jaar gekend en vertelde dat hij cum laude was gepromoveerd op RK theologen. Bij zijn laatste bezoek kwam Ben uit bed en noemde Augustinus' afscheid van zijn moeder en zij spraken over de Aaronitische zegen. Ze waren het altijd eens op één punt na: Ben hoopte op een réveil en hij niet meer. Desgevraagd tekende ds. Roozenboom Wentzels betekenis voor kerk en theologie: dat hij in de lijn van Kuyper en Bavinck theologiseerde, maar geen hoogleraar werd, dat hij op de reformatorische bijbelschool een dogmatiek schreef 'als atlas en als compas'. Hij was een "doctor ecclesiae, maar later beek naar zijn oeuvre geen vraag meer....

De toon van de herdenking bleef opgewekt.

Maar het RD kopte: *Vurig strijder tegen tijdgeest en afval*. En zo kende ik hem vooral.

Zelfonderzoek

In zijn biografie onderstreepte ik enkele zinnen en geef die hier door; ontroerend.

'Ik stuitte in de jaren na 1970 op verzet tegen de gerichtsprediking en signaleerde tendensen tot de leer van de alverzoening.' 'Eens hoorde ik, terwijl ik in gebed lag in de studeerkamer, een megastem: 'deze is mij een werktuig'. Later zei een dame: 'dat is in je loopbaan waar gebleken'. Over de tweede gemeente Oudewater vertelt hij: 'ik hoorde wel eens zeggen: hoe weet ik dat ik zalig wordt?'

Dat had ik in Friesland niet vaak gehoord. .. Mag ik mij het heil toeëigenen of koester ik een gestolen Christus? Ik kreeg eens bezoek van een boer die mij zei: 'ik bedank met mijn gezin voor uw kerk, u bent niet wedergeboren, anders zou u anders preken'. Ik schrok ervan en preekte enige keren uit de Dordtse Leerregels... De verhouding me de hervormden was goed; we vierden samen de bevrijding van 1945. (Hier vond Ben ook zijn hervormde vrouw. In de gang hing een foto van de Grote kerk. C. B). Bonders beïnvloedden menigeen, ook door gemengde huwelijken. Ik leerde hun verwachtingsvolle: 'och mocht' waarderen.... Van secularisatie merkte ik weinig, wel van de Pinksterbeweging... Bij een preekbespreking verklaarden eens alle ambt dragers: uw preken spreken ons niet aan. Ik keek hiervan op: was ik, studievos, vervreemd van hun beleving?... Ik poogde de zielsroerselen van de spiritualiteit van de Nadere Reformatie te peilen, omdat zelfonderzoek nodig is. Toch vond ik het een onnodig zware belasting om mij levenslang af te tobben over de vraag: dien ik een 'gestolen Jezus'. Bij de vereniging van de NHK, GKN en ELK gingen de gereformeerden in Oudewater in 2004 samen met de hervormd confesssionelen, niet met de Bonders.' (Hij was voor Samen-op-weg wegens het liefdegebod C.B). In een voetnoot: 'Men vergete niet dat W.à Brakel diepe sporen trok in de Protestantse Kerk en dat G. Voetius, H. Bavinck en A. Kuyper door de Nadere Reformatie beïnvloed zijn.' Van de gemeente De Lier vertelt hij: 'Erediensten met 's morgens 400/500, 's middags 300 kerkgangers waren een feest... Dreef de kerkgang op het vlot van het traditionalisme? Ik vroeg een dertiger eens op huisbezoek: hebt u ervaringen met de HERE? Hij vond het een rare vraag en zweeg in alle talen. Ik was verbijsterd, toen ik vernam dat de kerkeraad... na 38 jaar de Johanneskerk sloot. Ik slikte een bittere pil: hoe kon het kerkbezoek zo snel inzakken? Was dit het loon van de arbeid van W.H.Gispen' en Wentsel noemt dan de namen van ruim twintig voorgangers en opvolgers. 'Ik kon de afbraak moeilijk verwerken evenals de sluiting van ca 50 kereken in Den Haag, waar wel moskeeën verzezen. Keert de HERE zich in toorn tegen ons of beproeft hij ons opdat wij meer vrucht dragen of beiden? Zijn we in zulk een verhardingsstadium beland door secularisme en liberalisme dat Hij de kandelaar wegneemt?' En in een voetnoot: 'Ik had al een teleurstelling achter de rug door de sluiting van de Westduinkerker in 1990, nu kwam deze er nog bij. Ik las de Klaagliederen en begreep wat er in de auteur is omgegaan, toen hij de verwoestingen aanschouwde'. En verder: 'Achteraf bleek dat ik De Lier te idealistisch heb ingeschat maar ik ervoer de trouwe kerkgang toen als een groots gebeuren'. Waarom ontroert dit zo? Omdat ik in de spiegel kijk?

Den Haag

C. Blenk
